

ISKE

NR 3 # 2012

TEMA: QUINNA

Läs mer på sidorna 3-29

KÅSERI:

EN KOPP CHOKLAD

Läs Agneta Cedervalls
kåseri på sid 46

HÖG TID ATT NOMINERA

ÅRETS LOTTA

Se sid 38

DESSUTOM I DETTA NUMMER:

HÖSTENS PROGRAM • SOLHJULET
OCH ANDRA HÄNDELSER • FÖR-
SVARSGÅRDEN • LJUDBOKSTIPS •
VALBEREDNINGEN • 08-NÄTVERK

som i quinna. Detta nummer är ett kvinnligt nummer. Vi grottar ner oss i massa olika ämnen om kvinnor, såsom kvinnor i arbetslivet, i kulturen och kvinnliga organisationer, symboler, slang, och kvinnokroppen, en tillbakablick, förebilder, statistik och risker som kvinna och en massa annat. Genus och jämställdhet fick inte plats denna gång, men finns anledning att återkomma till.

Med hopp om intressant läsning!

REDAKTIONEN

KVINNA – VAD ÄR DET?

Vi börjar med att titta på ordet KVINNA, det är ett substantiv som betyder "människa av kvinnligt kön (ofta vuxen)" det är en antonym till ordet "man". Ordet kommer från fornsvenska och är bland annat besläktat med danska kone ("fru"), isländska kona, engelska queen ("drottning") och latinska cunnus ("vulva").

Tittar vi vidare på den engelska ordet WOMAN som härstammar från fornengelskans WIFMAN (woman, female servant – bokstavligen kvinnlig person, kvinnlig människa). En bildning av av wif (kvinna) och man som bara skett i engelskan. Under 1200-talet ändrades wim via wum till dagens wom. Att jämföras med holländska vrouwmens (wife/fru – bokstavligen woman-person), vrouwspersoon (woman/kvinna) och tyska Weibsperson (kvinnlig person).

Ordet FLICKA betyder "ett barn av kvinnligt kön" med pojke som antonym. Ordet är styrkt sedan 1591. Enligt Nationalencyklopediens ordbok är ursprunget osäkert men SAOB menar att det härrör från det norska flikkja,

"lättsam och oansvarig kvinna alt slampa, slyna eller hora", som i sin tur relaterar till flikja / fleikja, "gapa, att öppna sig" (används om kläder). Det engelska ordet GIRL dök först upp under medel-

.....
EN KVINNA ÄR DEN FULLVUXNA MÄNNISKAN MED BIOLOGISKT HONKÖN TILL SKILLNAD FRÅN EN VUXEN HANE, SOM KALLAS MAN. EN FLICKA ÄR EN UNG HONA AV ARTEN MÄNNISKA, TILL SKILLNAD FRÅN EN UNG HANE AV SAMMA ART, SOM KALLAS POJKE.

FRÅN WIKIPEDIA

tiden och kom från det anglosaxiska ordet GERLE (även stavat girle eller gurle). Den anglosaxiska ordet gerela betyder klänning eller kläder.

Flicka är varje kvinnlig människa från födsel genom uppväxtåren, barndom och tonår till man uppnår vuxendom och blir kvinna.

I de formella sammanhangen är gränsen mellan kvinna och flicka ganska så stark. En icke-myndig person av kvinnligt kön betecknas som en flicka och en myndig person betecknas som en kvinna

KÄLLOR: WIKTIONARY.ORG, WIKIPEDIA.SE, WIKIPEDIA.COM

FAKTA

ANTAL SVENSKA IDROTTSUTÖVARE PER KÖN

	Kvinnor		Män	
	Sport/Idrott	Antal (Ca)	Sport/Idrott	Antal (Ca)
1	Gymnastik	245.000	Fotboll	437 000
2	Fotboll	173.000	Innebandy	199 000
3	Ridsport	165.000	Golf	194 000
4	Friidrott	112 000	Ishockey	176 000
5	Golf	90 000	Skytte	156 000
6	Handboll	85 000	Kampsporter	128 000
7	Innebandy	69 000	Friidrott	124 000
8	Kampsporter	68 000	Motorcykel	100.000
9	Simning	60 000	Handboll	97 000
10	Cykel	49 000	Bilsport	94 000

KÄLLA: SCB

ORDLISTA

- **Feminitet** (även kallad kvinnlighet) är ett samlingsnamn för attribut, beteenden och roller som allmänt förknippas med flickor och kvinnor. Kvinnlighet består av både socialt definierade och biologiskt skapade faktorer. Detta gör att det skiljer sig från den enkla definitionen av biologiskt kvinnligt kön. Kvinnor, män, och transpersoner kan alla uppvisa feminina drag.
- **Matriarkat** är ett samhälle där kvinnor, särskilt mödrar, har centrala roller i politiskt ledarskap, moralisk auktoritet eller kontroll av egendom. Det kan även kallas gynocracy, en gynococracy eller gynocentric samhälle. Den manliga motsvarigheten är patriarkatet.
- **Himmelska Moder** förekommer i vissa religiösa traditioner eller rörelser. Himmelska Moder (även kallad Moder I himlen) är hustru eller feminin motsvarighet till Gud Fader..
- **Jungfru** kommer från det medellågtyska junkvrou (u)we som egentligen betyder ung fru, det är ett något ålderdomligt ord för en flicka eller kvinna som är oskuld . Ordet var i äldre tider en titel för en ogift kvinna av adlig börd. Det började på 1700-talet att ersättas av fröken och (inom borgarståndet) mamsell. Titeln förlorade därvid mycket av sin tidigare status, och kom sedan snarare att beteckna en tjänsteflicka i finare hushåll, på liknande sätt kunde barnflicka även kallas "barnjungfru", men begreppet kunde också mer allmänt användas för en flicka-kvinna av lägre medelklass. Jungfru upphörde i Sverige runt 1920 att betyda en slags tjänsteflicka, och ord som "hembiträde" och "barnflicka" började användas.
- **Feminism** är en samling rörelser som syftar till att definiera, upprätta, och försvara kvinnors politiska, ekonomiska och sociala rättigheter.

KVINNLIGA SYMBOLER

Den mest kända kvinliga symbolen är nog den här. I dag är den ofta kopplad till feminismrörelsen.

Det är i grunden symbolen för planeten Venus. Det är en stiliserad bild av den romerska gudinnan Venus handspegel eller en abstrakt symbol för gudinnan: en cirkel med ett litet liksidigt kors under. Symbolen representerar också kvinnlighet. I biologin användes de båda symbolerna ♂ och ♀ t ex av Carl von Linné för klassificera växterna i det manliga respektive det kvinnliga könet. I gamla alkemin betyder den koppar då cirkeln betyder ande och korset materia. Symbolen har funnits sedan renässansen.

I astrologin är det en symbol för kärlek och skönhet. Venus kopplas till njurarna och betecknar relationer, harmoni och samarbete.

HEMMET

Hemmet som kan ses som kvinnligt och liknas vid en livmoder, representerar både en tillflyktsort och en trygghet mot yttrevärlden. Många vardagliga föremål tar vi för givna, men de kan betyda mer än man tror.

HÄRD

Till helt nyligen var hemmets symboliska centrum härden, eldstaden där familjen samlades. Härden förkroppsligar idén om kvinnlig värme och omvårdnad.

SKÅL

Fylld med vatten är skålen symbol för den feminina principen och fruktbarhet.

BLÄCKPENNA

Liksom den kinesiska penseln betecknar pennan lärdom. Den manligt formade pennan doppas i ett kvinnligt format bläckhorn för att nyttja dess kreativitet.

SOLFJÄDER

Är symbol inte endast för kvinnlighet utan även för rang, och tros avvärja onda andar.

SKRIN

Skrinet symboliserar inneslutning och det feminina. Stängt är det en symbol för det omedvetna

och när det öppnas kan det släppa lös ondska, som Pandoras ask gjorde enligt den grekiska mytologin.

VÄVSTOL

Vävstolen var moders- och månggudinnans attribut och symbol för kvinnlig kraft och beskydd. Athena, den grekiska gudinnan, var hantverkets beskyddarinna och "en vävare av världar".

SJÖJUNGFRUR OCH SIRENER

Sjöjungfrur, sirener och havsgudar är till hälften människor, till hälften fiskar och förknippas med vatten, månen och fruktbarhet. Vatten, källan till allt liv, är även en symbol för död genom drunkning och representerar omedvetna önskningar – därav berättelser om att människor lockas ut på okända vatten.

Den vackra sjöjungfrun är symbolen för omöjlig passion. Hon representerar kärlek, hopp, förvandling, en säker färd och lockelse, men även själsförlust och förräderi. I den medeltida kyrkan personifierade sjöjungfrun primitiva och onaturliga begär och lockade människorna så att de inte blev frälsta.

Sirener var farliga varelser som med vackra sång lockade sjömännen i fördärvet. De står för illusion och sinnenas förföriska lockelser. Ursprungligen var sirener fåglar med kvinnohuvuden och förknippades med infångandet av själar. Senare identifierades de ibland med sjöjungfrur.

sin

JUNGFRU MARIA

Avbildas ofta i traditionell röd tunika med blå mantel, symbol för himmel och hennes ställning som dess drottning. Över hjärtat har hon händerna knäppt händerna i bön, ett tecken på uppriktighet och ödmjukhet.

Som barn avbildas Kristus ofta naken, på ett vitt tygstycke som symboliserar hans oskuld, renhet och helighet. Jungfru Marias närvaro visar hennes moderliga natur och Kristus mänskliga aspekt.

KÄLLOR: TECKEN & SYMBOLER OCH WIKIPEDIA

MODER

Moder, eller **mor** eller **mamma** är den kvinnliga föräldern till ett barn. Fader är den manliga motsvarigheten.

Moderbegreppet används även ofta bildligt om något som är upphov till något annat, exempelvis ett moderbolag. Moderbegreppet används även för att personifiera geografiska områden, exempelvis Moder jord och Moder Svea.

Moder är också titeln för en abbedissa. Även andra kvinnliga religiösa ledare kan tituleras moder.

MODER JORD

De tidiga kulturerna dyrkade jorden som den närande och livsgivande modersgudinnan. Enligt många skapelseberättelser gjordes de första människorna av lera, och könsumgänge i plogfårar ingick i en del lantliga vår- och fruktbarhetsfester. Elementet jord representerar det feminina och passiva. Det motsvarar yin inom kinesisk symbolik och avbildas traditionellt som en cirkel.

Moder Jord är ett tema som förekommer i många olika mytologier. Moder Jord är en bördig gudinna som förkroppsligar den bördiga jorden och är vanligtvis moder av andra gudar. Detta kommer i allmänhet av att jorden ansågs vara modern från vilken allt liv kommer.

GAIA

Gaia, som betyder jord är universums moder i den grekiska mytologin. Jorden kan även representeras av gudinnorna Persefone, Demeter eller Hekate.

VENUS FRÅN LAUSSEL

Den 21.000 år gamla stenristningen från Dordogne i Frankrike visar Moder jord som håller ett bisonhorn, som kan symbolisera den tilltagande månen och universums vulva eller livets källa.

DEMETER

Den grekiska jordgudinnan representerar skörden och säden. Hon lärde människorna hur man sådde och plogade. Som fruktbarhetsgudinna identifieras Demeter ibland med Gaia. Romerska motsvarigheten är Tellus Mater eller Terra Mater

MODER NATUR

Moder Natur är en variant av Moder Jord och är en vanlig personifiering av naturen som fokuserar på den livgivande och vårdande delen genom att förkroppsliga den i form av Modern. Bilder av kvinnor som representerar moder jord, och moder natur, är tidlösa. I för-

historisk tid var gudinnor dyrkade för sin koppling till fertilitet, fruktsamhet och jordbrukets frikostighet. Prästinnor hade herravälde över delar av Inka, Algonquian, assyriska, babyloniska, slaviska, germanska, romersk, grekiska, indiska och Iroquoian religioner i årtusenden före starten av patriarkala religioner.

MODERGUDINNA

Modergudinna är en uttryck som används för att hänvisa till en gudinna som representerar moderskap, fertilitet, skapande eller förkroppsligar belöning av jorden. I de fall man menar jorden eller naturen kallas dessa modergudinnor för Moder Jord.

GUDINNA

En gudinna är en kvinnlig gudom. I vissa kulturer är gudinnor förknippade med jorden, moderskap, kärlek och hushållet. I andra kulturer kan gudinnor även råda över krig, död och förstörelse samt helande. De kan vara galjonsfigurer av religioner och kan nås i modern tid av religiösa statyer

I vissa religioner kan en helig kvinnlig förebild inta en mycket central plats i bön och tillbedjan.

Det finns en mängd olika gudinnor mest kända är nog ändå jord-, moders- och kärleksgudinnor. I den västerländska världen är de romerska och grekiska gudinnorna de vanligaste.

GREKISK-ROMERSKA GUDINNOR:

- **Aphrodite:** kärlek, lust och skönhet.
- **Artemis:** månen, fertilitet, förlossning och jakten. Hon är beskyddare av barn och jungfrur.
- **Athena:** hantverk, strategi, visdom och krig..
- **Eris:** oenighet (kaos).
- **Hera:** familj och äktenskap. Hon är hustru till Zeus och moder till Ares.
- **Hekate:** trolldom, vägskäl och magi.
- **Iris:** gudarnas budbärare.
- **Nike:** seger.
- **Selene:** den ursprungliga månggudinnan men gav senare bort sina krafter till Artemis. Hennes tvillingbror Helios är solguden.

MODER SVEA

Moder Svea är en kvinnlig nationalpersonifiering för Sverige. Svea brukar framställas som en kraftig sköldmö, oftast med ett eller två lejon. Symbolen är vanligt förekommande, den finns till exempel som staty på riksdagshuset.

Moder Svea anses ha skapats 1672 av Anders Leijonstedt i dikten "Svea Lycksalighetens Triumf", men fick inte mer utbredd popularitet förrän 1698 genom Gunno Dahlstiernas "Kunga-Skald". Historiskt har symbolen använts flitigt i nationalistisk propaganda, och i modernare tid även i politiska satirteckningar. Moder Svea förekom även på svenska sedlar av olika valörer under åren 1890-1963. Dessa "Sittande Svea"-sedlar togs ur cirkulation 31 december 1987.

KÄLLOR: TECKEN & SYMBOLER OCH WIKIPEDIA

ANNAT ORD FÖR KVINNA?

Kärt barn har många namn. Vi har letat och rotat lite och hittat massor av synonymer, gamla beskrivningar och slangord för kvinna och/eller flicka och tjej. Så håll till godo och bredda ditt ordföråd!

KVINNA

Breffla, dam, fjås, flicka, fru, fruntimmer, gnuggis (lesbisk kvinna), kôna, madam, pezzi, pisseruska (nedsättande), plåtluder (någon som låter sig imponeras av snygg bil och "släpper till"), puma, slampa, smulasnärtis, tjack (ung kvinnlig person 13-30 år) och våfflan.

FLICKA

Brallis, brud, brutta, böna, donna, fjås (flickor), fjälla, fröken, gräbba (Skåne), guss/guzz (från turkiskan snygg flicka), hembiträde, jungfru, jänta (norra Sverige), krycka (söder 30-40-talet), kvinna, laga, loli (ett flickebarn, primärt 4-12 år gammal, oftast med sexuella eller romantiska undertoner), mö, mök (raggarkretsar), slinka, snäcka, snärta, spätta, stinta (norra Sverige), tjack, tjej (ursprungligen romani inlånat i svenska: i huvudsak för ung flicka, ibland använt av (oftare än om) även äldre kvinnor), tjolanta, toppsnäcka, tutta och tös.

TJEJ

Benät (arabiskan - flickvän), bitch, bombnedslag, brallis, breffla, brud, brutta, böna, chey, deja, donna, ex, ex-kex, fjås, fjälla, flamma, flicka, fröken, guss, guzz, gädi, gäris, jänta, kex (snygg), kinderägg (brunett som är "dum" som en blondin), kôna, krycka, mö, mök, pingla, puma, pök, rulta, rägis (tjej i yngre tonåren som har lätt att "få" killar i övre tonåren), schlaug (promiskuös), shawty (älskling, flickvän), slyna, snärta, snärtis, sommarkatt (tjej som killar ragggar upp för mycket kort romans), tjack, tjacka, tomboyn (tjej som klär sig i manliga kläder), tuss (attraktiv), tös, våffla (läcker) och värsting (snygg).

GAMLA UTTRYCK OCH DESS BETYDELSE

Dannekvinna = en redig och ärbar kvinna.

Demoiselle = från början avsågs adlig jungfru eller fru. Senare blev det betäckning för ogift kvinna av ofrälse börd.

Fru = en kvinna som var gift med en herre t.ex. en furste, senare adelsman eller annan ståndsperson, numera varje vigd kvinna utan social begränsning.

Fränka = en kvinnlig släkting.

Fröken = var förr i tiden en adlig titel men från ca 1860 ogifta kvinnor av alla samhällsklasser.

Hustru = användes som titel på en gift kvinna.

Jordemoder, jordegumma = barnmorska

Madam = gift adelskvinna

Mademoiselle = ogift adelskvinna

Mamsell = en försvenskning av mademoiselle. På 1700-talet var det en titel för ogifta adelskvinnor, men senare för ogifta kvinnor inom borgarståndet.

Piga = var i äldre tider titeln för ogift kvinna. Tjänstepiga är däremot inte dotter i huset, utan är städslad.

KÄLLOR: WICKTIONARY.ORG, KULLABYGDEN.SE, SLANGOPEIDA.SE, SLANGLEXICON.SE

FAKTA

ANTAL KVINNONAMN I SVERIGE

1	Maria	444 599
2	Anna	302 591
3	Margareta	248 121
4	Elisabeth	202 428
5	Eva	191 582
6	Birgitta	174 090
7	Kristina	172 777
8	Karin	161 690
9	Elisabet	147 347
10	Marie	125 172
11	Ingrid	120 026
12	Christina	104 093
13	Linnéa	94 185
14	Marianne	90 923
15	Kerstin	90 192
16	Sofia	88 931
17	Lena	82 990
18	Helena	82 618
19	Inger	75 537
20	Johanna	71 405

KÄLLA: SCB

KVINNLIGA FÖREBILDER

FLORENCE NIGHTINGALE

Hon föddes 12 maj 1820 i Florens och var en av grundarna av det moderna sjuksköterskeyrket. Hon fick sitt namn av staden Florens men växte upp tillsammans med sina brittiska föräldrar på familjens gård i England. Nightingales far var välbärgad och hon fick ett betydande årligt belopp som

gjorde det möjligt för henne att leva ett självständigt liv. Hon valde att genomgå diakoniutbildning i den lutheranska pionjärinstitutionen Kaiserswerth, Tyskland.

Hon är känd för sin insats under Krimkriget då hon arbetade vid en sjukstuga i Scutari i den asiatiska delen av Konstantinopel. Bland annat lyckades hon sänka dödligheten vid militärsjukhusen i Krim från ca 40 procent till 20 procent inte minst genom att i samråd med specialister förbättra de vedervärdiga hygieniska förhållandena på sjukhusen.

Som ett resultat av detta fick Nightingales välskötta sjukvård stor uppmärksamhet. När Storbritannien hade vunnit kriget blev Nightingale en nationell hjälte, vilket gjorde det möjligt för henne att, trots initialt politiskt motstånd, verka för en reformerad sjukvård.

Hon återvände till Storbritannien år 1857 och blev efterhand krigsministeriets främsta rådgivare i militärhygieniska frågor. Hon ägnade sig åt att utveckla sitt yrke och år 1860 grundade hon skolan Nightingale School of Nursing för sjuksköterskor i London. Hon gifte sig aldrig. Mot slutet av sitt liv vann hon stor berömmelse. År 1858 valdes hon som första kvinna in i Royal Statistical Society. Hon dog 90 år gammal i London.

MARIE CURIE

Marie Curie, född Maria Skłodowska 7 november 1867 i Warszawa i Polen, som då tillhörde Ryssland. Hennes första år var svåra; hennes syster

dog av tyfus och fyra år senare dog även hennes mor. I skolan utmärkte hon sig genom sin enorma minneskapacitet och höga arbetsmoral.

Tidigt i maj 1891 reste hon till Paris under namnet Marie och studerade fysik och kemi vid Sorbonne. På Sorbonne träffade hon också Pierre Curie som hon gifte sig med den 25 juli 1895. De fick två barn tillsammans.

År 1903 fick hon nobelpriset i fysik tillsammans med Henri Becquerel och sin make Pierre Curie för forskningen om radioaktivitet. Hon var därmed den första kvinnliga nobelpristagaren.

1910 invaldes Curie som ledamot av Kungliga Vetenskapsakademien.

1911 fick hon sitt andra nobelpris, denna gång i kemi för upptäckten av grundämnena radium och polonium. Hon fick grundämnet curium (Cm) och måttenheten Curie (Ci) uppkallade efter sig.

1925 blev hon chef och hedersprofessor vid det nyinrättade radiuminstitutet i Warszawa.

Under första världskriget upprättade Curie omkring 200 mindre röntgenanläggningar dit skadade soldater togs in för undersökning och behandling. Marie Curie dog 1934 i Sancellemoz av aplastisk anemi, som troligtvis orsakades av all strålning hon utsattes för i sitt arbete, vilket för det mesta utfördes i ett skjul utan att nödvändiga säkerhetsåtgärder vidtogs. Effekterna av joniserande strålning var inte klarlagda vid den här tiden. Hennes anteckningar (och till och med hennes kokböcker) från 1890-talet anses på grund av deras strålningshalt vara för farliga att hantera, och förvaras i blyfodrade lådor. Den som vill läsa dem måste ha på sig skyddskläder.

KVINNLIGA OS-MEDALJÖRER

FLEST MEDALJER:

18 medaljer (9-5-4) av gymnasten Larisa Latynina (Sovjetunionen) på tre OS (1956-1964).

FLEST GULDMEALJER PÅ ETT OS:

6 guldmedaljer av simmaren Kristin Otto (DDR) vid OS 1988.

KÄLLA: WIKIPEDIA

FÖR 50 ÅR SEN

Tänk om man hamnade i en tidskapsel och togs tillbaka i tiden. 50 år. Och hamna i början av 60-talet – i samma tid som serien Mad Men. Undrar hur det skulle vara.

Bilarna kör på fel sida – den vänstra. På teven finns det en kanal att välja och allt som sänds är i svartvitt. Om man behövde ringa någon fick man leta upp en telefonkiosk (om man inte hade fast telefon hemma). Ville man ha information om något, gick man till biblioteket och slog i böcker. Alla kvinnor ville se ut som Jacqueline Kennedy, "Jackie-looken" innebar ofta Chanel-dräkt, stora solglasögon och pillerburkshatt.

Men hur var levde man under sextiotalet? Och hur var man klädd?

Majoriteten av familjerna på 1960-talets var byggda av kärlek, plikt och långvariga föräldraskap. Man trivdes och bodde enkelt. Ca 75 procent av svenskarna levde med sina familjer medan resten i åldersgruppen mellan 16 till 84 år gamla bodde på enkla institutioner. En traditionell familj bestod av man, kvinna, och deras gemensamma barn. En kvinna på 1950-60-talet födde i genomsnitt 2,1 barn. Av barnen upp till 18 år bodde 99 procent med minst en biologisk förälder och 78 procent med båda mamman och pappan.

Sveriges ekonomi under 1960-talet var förhål-

landevis stark. Sveriges ekonomi växte starkt under och efter andra världskriget. Samtidigt som det industriella samhället växte så minskade istället jordbruks- och bondesamhället. Familjerna blev påverkade av politiken, t ex genom bostadsbidrag och hemtjänst. Mer

pengar spenderades på mat och dryck till följd att livsmedelsindustrin utvecklades till stordrift. De djupfrysta och torkade produkterna utvecklades och fick bättre kvalitet och såldes allt mer. Med hjälp av färdigblandade pulver blev det lättare att snabbt laga soppor, såser och efterrätter. 1969 kom Bregott och lättmjölk. På ostsidan blev

varumärket Grevé en stor succé. Kungsörnen började tillverka snabbmakaroner och snabbhavregryn.

I dagsläget associeras 60-talet mest med korta kjolar när det gällde mode för unga damer. Det är en sanning med modifikation. Korta kjolar/klänningar bars inte av många förrän runt 1966 och av allmänheten först året därpå. Det mode som rådde under sent 50-tal hängde kvar en bra bit in på 60-talet.

När minikjolen där kjolkanten gick ovanför knäna kom även höga stövlar med hög klack och strumpbyxor var också något man gillade och klädde sig i. Det är också under 60-talet kvinnor började använda byxor och även bikini. Man använde färgstarka kläder.

Under 60-talet skedde många revolutioner. En av var inom klädesbranschen. Under det tidiga 60-talet infördes syntetmaterialet. Något som innebar att kläder blev billigare och mera lättskötta. Ett plagg som satt på så gott som varje ung dam vid denna tid var elastabyxorna. Långbyxor tillverkade i syntetmaterial med en hälla under foten. Dessa matchades med stickade tröjor, bomullsblusar och trä- eller gymnastiskskor. Som ytterplagg för båda könen vid denna tid var nylonjackor med fyllning av dun, så kallade täckjackor, helt dominerande. Till detta kom under perioden en del olika modesvängar med mods, hippies osv.

KÄLLA: 60-TAL.NU OCH MALMÖ 2058

HEMMAFRUN

I dagens utbud på alla olika tv-kanaler hittar man massor av serier om desperata hemmafruar, ensamma mammor och fruar från Hollywood, New York, Skåne och några ställen till. Men vad är en hemmafru. Vi har rotat lite i vår historia för att se vad hemmafrun kommer ifrån och vad det egentligen är.

En hemmafru är rent sakligt en kvinna som inte är förvärvsarbetande, hon arbetar i hemmet med hushållsarbete och tar hand om barnen under tiden som maken försörjer familjen. Begreppet myntades under 1920-talet då det användes som motsats till yrkeskvinna. Hemmafrun kan även kallas för husmoder eller husmor, men då menar man egentligen en kvinna som har mer omfattande uppgifter och ansvarar för hushållningen på en större gård eller institution.

År 1930 fanns det 930 000 hemmafruar och 1950, då antalet kulminerade, hela 1 240 000. Under denna tid uppfattades det som något avvikande om en gift kvinna inte var hemmafru. Det fåtal som verkligen var yrkesverksamma efter giftermålet motiverade ofta sin yrkesaktiva roll med att de antingen hade en mycket hög utbildning eller att familjen var beroende av kvinnans inkomst. På 1960-talet skedde ett trendbrott och antalet hemmafruar har därefter minskat i snabb takt. 1981 var antalet 264 000 och 1991 hade antalet hemarbetande kvinnor sjunkit till 81 000.

VAD VAR DET DÅ SOM EGENTLIGEN HÄNDE PÅ 1960-TALET?

Enligt forskare och samhällsvetare var det flera olika saker som hände. Samtliga partier ställde sig bakom målet

att varje vuxen individ skulle kunna försörja sig själv genom eget förvärvsarbete. Vilket realiserades ovanligt snabbt då efterfrågan på arbetskraft ökade samtidigt som kvinnornas krav på

jämställdhet ställdes. En mängd lagförändringar skedde bl a sambeskattningsens avskaffande och utformningen av socialförsäkringssystemet. Till detta utvecklades under 1960- och 70-talet det svenska välfärdssystemet och den offentliga sektorn byggdes ut, med stora behov av arbetskraft. Och här fann många kvinnor sina yrkesroller, majoriteten av de före detta hemmafruarna började sitt yrkesverksamma liv genom att arbeta deltid.

En följd av hemmafruns försvinnande är bland annat att kvinnornas möjligheter att styra sina egna livsvillkor har ökat och de har fått större handlingsutrymme. Tyvärr har skilsmässofrekvensen ökat och flertalet kvinnor har fått dubbla roller; de har i dag både en familjeroll och en yrkesroll.

Inom loppet av ett decennium övergav alltså majoriteten av de gifta kvinnorna sin roll som hemmafru och gick ut på arbetsmarknaden. Inträdet på arbetsmarknaden gällde för alla kvinnor, oavsett ålder och socialgrupp, det gällde alltså inte bara för kvinnor med hög utbildning. Detta totala genomslag gör Sverige unikt vid internationella jämförelser.

Nu för tiden då kvinnorna förvärvsarbetar eller utbildar sig har begreppet hemmafru mer eller mindre försvunnit. Man säger istället föräldraledig.

KÄLLOR: WIKIPEDIA, NE

HUSMORSTIPS

Du vet de där tipsen som mamma lärde dig. Som hon lärde sig av sin mor. De så kallade husmors-tipsen. Det har blivit inne att ta till dem igen och det dyker upp nya tips.

Nu finns det moderna hjälpmedel till ens hjälp. Det finns t ex app till din smartphone. En som vi fått tips om är Fiffiga frun, kostar några kronor och du har en tipsbank om fläckar, insekter, rengöring och en massa annat på fickan.

På nätet finns också massor av hemsidor, här är några av dem

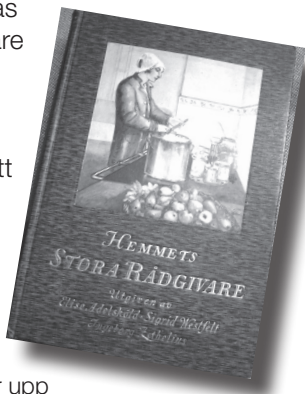
- www.husmorsknepp.se/husmorstips.html
- www.smartavardagstips.se/p/husmorstips.html
- www.husmorstips.nu/
- hemochharmoni.se/info/husmorstips_index
- husmorstips.se/

HÄR ÄR ETT PAR TIPS:

- Om grytan eller såsen är för salt. Ha i lite socker eller honung. Eller lägg i en skalad potatis.
- För att få bort fettfläckar på tapeten, prova att gnugga försiktigt på fläcken med potatismjöl med lätt fuktad trasa.
- För att få ugnen ren, sätt in en ugnssäker skål med vatten och lite såpa på 100 grader i 30 min. Bara att torka av med en trasa när ugnen svalnat.
- Bra tips mot illamående. Sug på en isglass, eller en bit färsk ingefära eller smutta på (Kalles) kaviar.

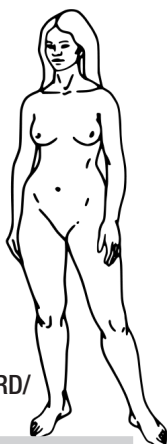
Hittade en tjock bok i mammas hyllor: Hemmets stora rådgivare från 1933. Kunde inte låta bli att bläddra igenom den. Den tar upp väldigt spridda saker som var av vikt för att sköta ett hushåll.

Till exempel ett helt kapitel om Vardagskultur: god ton, att vara "sig själv", uppfostran m m, vinkar om umgängeslivet. Ett kapitel om Skönhetsvård och kroppskultur som bland annat tar upp "ovanor i hållning och gång", "'föryngringens' problem" och "kläder och nöjen som förstöra utseendet". Några kapitel om Barnavård, om Husmor hos sina sjuka, lätt-smält mat på äggviteämnen respektive kolhydrater och ytterligare diet och kostkapitel. Ett kapitel om ljus och värme, ett om städning och rengöring, ett om tvätt, strykning och fläckurtagning. Ett om vården av husgeråden, ett om reparationer i hemmet, ett helt kapitel om gardiner. Ett väldigt omfattande kapitel om sömnad som tar upp allt från symaskin och olika handsömnader till olika plagg som linnen, benkläder, herrunderkläder, kulörta herrskjortor och korsettskyddare. Två kapitel om hemfärgning med växtämnen eller pulver/pasta. I matdelen hittar man kapitel om mjölkhushållning, konservering, äpplen, svampar, uppläggning och dekorering av maträtter och dukning och servering. Och en massa andra olika ämnen.

KVINNO- KROPPEN

NÅGRA VANLIGA KVINNOSJUKDOMAR

SJUKDOM:

FÖREBYGGANDE ÅTGÄRD/ BEHANDLING:

Benskörhet

Regelbunden motion, varierad kost, D-vitamin, östrogenbehandling

Bröstcancer

Göra regelbundna undersökningar, mammografi, cytostatika, operation

Endometrios

Smärtstillande, hormonbehandling, operation

Klimakteriebesvär

Hormonbehandling, vitaminer, motion, sluta röka, knipövningar

Livmoderscancer

Regelbundna cellprover, graviditet, p-piller, operation, cytostatika

Mensbesvär

Motion, värme, medicinering, avslappning

Urinvägsinfektion

Torka framifrån och bakåt, tranbärsjuice, dricka mycket, antibiotika

Hjärt-, kärlsjukdomar

Varierad kost, motion, undvika stress, medicinering, ev. kirurgiskt ingrepp

KÄLLOR: WWW.LTKALMAR.SE, WWW.KVINNA.IFOKUS.SE, WWW.VARDGUIDEN.SE

KVINNANS HJÄRTA I SKUGGAN AV MANNENS FORSKNING

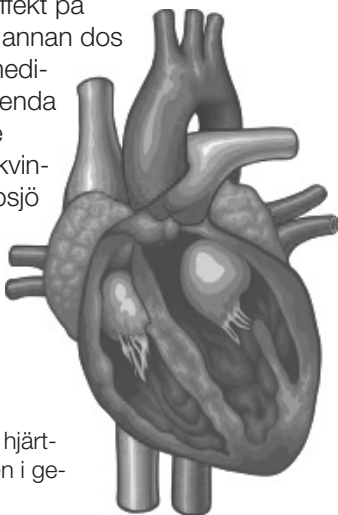
Hjärtsjuka kvinnor är underrepresenterade i kliniska studier och det forskas för lite på skillnaderna mellan våra hjärtan. De flesta studierna är gjorda på yngre vita män. Till exempel vet vi att kvinnor har mindre hjärtan och smalare kärl än män. Det finns ett stort behov av mer kunskap inom diagnostik, behandling och rehabilitering för att säkerställa bästa möjliga vård för kvinnor med hjärt-kärlsjukdom. Denna brist kan medföra att kvinnor inte lika ofta får rätt diagnos och rätt medicinsk behandling.

Det vanligaste symptomet vid hjärtinfarkt är stark och ihållande smärta i bröstkorget. Smärtan kan variera mycket och stråla ut i ena armen eller i båda armarna, magen, ryggen, halsen, nacken eller käkarna. Smärtan är olika stark, men den är ihållande under en längre period.

Kvinnor kan ha mycket mer diffusa symtom såsom värk i käkarna, tyngdkänsla eller tryck i bröstet, värk i skulderpartiet, ont i magen, svårighet att andas eller andfåddhet, hjärtklappning, yrsel och illamående, orkeslöshet eller stark trötthet, allmän sjukdomskänsla.

De mediciner som finns är utprovade på män och har inte alltid samma effekt på kvinnor. De kan behöva en annan dos eller helt enkelt en annan medicin. Hjärtinfarkt är inte den enda sjukdomen där man kan se skillnader mellan män och kvinnor. Dessutom finns en uppsjö andra kvinnliga sjukdomar som det skulle behöva forskas kring och belysas för att öka den kvinnliga hälsans välbefinnande.

FAKTA KVINNORS HJÄRTFEL

- Kvinnor drabbas av samma hjärt-kärlsjukdomar som män men i genomsnitt tio år senare.
- Hjärt-kärlsjukdom är den vanligaste dödsorsaken hos kvinnor i Sverige.
- Tack vare forskningen har antalet kvinnor som drabbas av hjärtinfarkt minskat med fem om dagen sedan 2008.
- Hjärt-Lungfondens mål är att till 2017 halvera dödligheten i hjärtinfarkt för kvinnor och kunna rädda livet på över 2 000 kvinnor varje år.

Mars månad varje år samlar Hjärt- och lungfonden in medel till förmån till forskning av det kvinnliga hjärtat. En hjälp på väg kan vara att ge ett bidrag och på så sätt hjälpa till att föra forskningen framåt.

FRÅN REKLAMVÄRLDEN

En rolig (sann?) vinkling i tv-reklamen när det gäller den upplevda skillnaden av att vara man eller kvinna, är reklamen för en förkylningsprodukt. Kanske detta är ett mycket förenklat sätt att förklara varför det forskas och ägnas mer uppmärksamhet åt männens åkommor.

En förkyld man sitter med en handduk över huvudet med ansiktet nedsänkt i ett bad.

- Ni kvinnor tjarar om hur det är när en kvinna föder barn, ni skulle bara veta hur det känns när en man blir förkyld.

KÄLLOR: WWW.HJART-LUNGFONDEN.SE, WWW.VARDGUIDEN.SE

MÄRKESÅR

KVINNLIG RÖSTRÄTT

1838 infördes kvinnlig rösträtt första gången i brittiska kolonin Pitcairn men den självständiga stat som var först att införa detta var Nya Zeeland 1893.

Den första motion i Sveriges riksdag om kvinnlig rösträtt till andra kammaren kom 1884, men förslaget fick klen stöd. Den verkliga kampen för kvinnlig rösträtt startades runt år 1900 och 1903 bildas Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt, LKPR. Föreningen bildades på initiativ av såväl liberala som socialdemokratiska kvinnor. Den var bara öppen för kvinnliga medlemmar och samlade kvinnor från olika politiska håll. Den 24 maj 1919 beslutade man i Sverige att införa lika och allmän rösträtt för kvinnor, när det gällde val till riksdagens andra kammare i plenum. År 1921 genomfördes dock det första valet till andra kammaren där kvinnor deltog. Rösträtt till andra kammaren hade den svenska medborgare som fyllt 23 år året före valåret.

KVINNLIG TRONFÖLJD

Sen vår kung Carl XVI Gustav tillträdde infördes 1980 i Sverige kognatisk tronföljd vilket innebär att oavsett kön på den som föds i tronföljden blir den monark som har arvsrätt till kronan. Monarkens, statschefens, uppgifter regleras i grundlagen. Sveriges konstitutionella monarki utvecklades i slutet av 1800-talet och 1900-talets början.

För närvarande ser den svenska tronföljden ut på följande sätt: Kronprinsessan Victoria, prinsessan Estelle, Prins Carl Philip och Prinsessan Madeleine.

Andra stater som har kvinnlig tronföljd är Belgien, Danmark, Holland, Norge, Storbritannien och Spanien.

BH-BRÄNNING

Detta uttryck har fått stå som symbol för kvinnans frigörelse, särskilt i USA. Ordet kommer från en protest som hölls under ledning av Robin Morgan under en Miss Americatävling 1968 då bh:ar, gördlar och andra så kallade "förtryckande" klädesplagg slängdes i en sopkorg.

Modellen Tyra Banks genomförde 2008 en liknande sak.

P-PILLER

P-piller är ett preventivmedel i tablettform för kvinnor. De innehåller två olika hormon, östrogen och gestagen (gulkroppshormon), som förhindrar graviditet. Det har förekommit olika myter om biverkningar som kan uppstå som illamående, påverkan på humör och sexlust, mellanblödningar och ömmande bröst. En väl spridd uppfattning är att p-piller orsakar viktuppgång, mer ovanliga men allvarliga biverkningar, framförallt av andra generationens p-piller är ökad risk för blodpropp och stroke.

1957 kom första p-pillret i USA gjort av forskarna Carl Djerassi och Gregory Pincus och gynekologen John Rock och i Sverige 1964 efter att kvinnorörelsen och medierna påverkat opinionen.

ANDRA ÅRTAL

1858	Ogift kvinna som fyllt 25 år kan bli myndig efter ansökan i domstol. Gifter hon sig blir hon åter omyndig. Förbud införs att aga sin hustru.
1859	Vissa lägre lärartjänster får innehas av kvinnor.
1870	Kvinnor får rätt att ta studentexamen men endast som privatister.
1884	Fredrika-Bremer-Förbundet bildas.
	Ogifta kvinnor blir myndiga vid 21 år, samma ålder som män.
1886	Sveriges barnmorskeförbund, den första yrkesföreningen för kvinnor bildas.
	Den första kvinnliga fackföreningen bildas av hemsömmerskor i Lund.
1918	Kvinnor får bli lektorer och rektorer vid allmänna läroverk.
1921	Gift kvinna blir myndig vid 21 års ålder.
	Kvinnor får rösträtt och kan väljas in i riksdagen.

- 1935** Kvinnor får lika folkpension som män.
- 1939** Trolovning, giftermål, havandeskap eller förlossning kan inte längre användas som skäl för att avskeda kvinnor i statlig tjänst.
- 1955** Sjukförsäkringen förstatligas; kvinnan får rätt till 90 dagars mammaledighet.
- 1958** Kvinnor får rätt att bli präster.
- 1962** Riksdagen ansluter sig till FN-konventionen om lika lön för lika arbete.
- 1975** Ny abortlag införs. Kvinnan själv bestämmer om abort t o m 12:e graviditetsveckan.
- 1976** Förordning om jämställdhet i den statliga sektorn.
- 1979** Småbarnsföräldrar får rätt till sex timmars arbetsdag.
- 1980** Lag mot könsdiskriminering införs i arbetslivet och jämställdhetsavtal för kommuner och landsting. Jämställdhetsombudsman (JämO) införs.
- 1982** ATP-poäng för vård av barn under tre år i hemmet införs.
- Jämställdhetsavtal mellan SAF och LO-PTK tecknas.
- 1983** Alla yrken blir öppna för kvinnor. Även inom försvaret.
- 1998** Ny lag med förbud mot könsstympning av kvinnor införs.
- Jämställdhetslagen skärps avseende sexuella trakasserier.
- 1999** Köp av sexuella tjänster förbjuds enligt lag.

FÖRSTA KVINNAN ETT URVAL

1884 – **Sonja Kovalevskaja** blir professor i matematik vid privata Stockholms Högskola.

1897 – **Elsa Eschelson** blir Jur dr och docent.

1937 – **Nanna Svartz** blir Sveriges första ordinarie kvinnliga professor i medicin.

1947 – **Karin Kock-Lindberg** blir Sveriges första kvinnliga statsråd, dessutom första kvinnliga professor i nationalekonomi

1976 – **Anna Christensen** blir professor i juridik.

1976 – **Karin Söder** blir Sveriges första kvinnliga utrikesminister. 1985 blir hon dessutom första kvinnliga partiledaren

1988 – **Lillemor Arvidsson** blir Sveriges första kvinnliga fackordförande (Kommunalarbetareförbundet).

1991 – **Ingegerd Troedsson** blir riksdagens första kvinnliga talman.

1992 – **Boel Flodgren** blir Sveriges och Europas första kvinnliga universitetsrektor.

1997 – **Christina Odenberg** blir biskop.

2000 – **Wanja Lundby-Wedin** blir LO:s första kvinnliga ordförande.

KÄLLOR: WIKIPEDIA, FAKTAOIDER, KUNGAHUSET, VÄRDGUIDEN, DIVERSE UPPSLAGSBÖCKER

VÅLD OCH HOT MOT KVINNOR

En del kvinnor som hotas av sina före detta partners upplever ett konstant hot. Trots att de har polisanmält händelsen och till och med fått beslut om kontaktförbud lever de med risk att misshandlas och dödas och behöver skyddas av samhället.

Varje år drabbas många personer av brott där gärningspersonen är en anhörig eller nära bekant. Inte sällan handlar det om kvinnor som utsätts för våld eller hot av en nuvarande eller före detta partner. En stor del av dessa kvinnor drabbas dessutom av upprepade brott, ofta i nära anslutning till det föregående brottet.

NATTKNAPPEN

Många känner sig otrygga när de befinner sig ute på nätterna. Även om otryggheten inte står i proportion till risken för att bli utsatt för ett brott, är ändå rädslan ett faktiskt problem för många. En vanlig metod när man känner sig otrygg är att ringa upp eller att låtsas ringa upp till exempel en vän, när man tar sig mellan två platser.

Om man inte har någon att ringa till kan man nu istället ringa Nattknappen på 020-44 66 66. Nattknappens verksamhet drivs av Polisen Stockholm tillsammans med polisens volontärer. Glöm inte att du alltid i akuta ärenden ska ringa 112.

Nattknappen vänder sig först och främst till personer i Stockholm län. Syftet med Nattknappen är att skapa trygghet för alla som rör sig ute i Stockholms län fredagar och lördagar mellan 23:00-03:30.

KÄLLA NATTKNAPPEN.NU

VÅLD OCH HOT I ARBETSLIVET

Nästan vart tredje hot- och våldsbrott sker i arbetslivet och drabbar anställda.

Vissa arbeten är mer riskfyllda än andra. Exempel är arbeten där makt- eller myndighetsfunktion förekommer, arbeten där man riskerar att möta provocerande eller aggressiva personer och arbeten där man hanterar pengar, varor eller andra värdeföremål.

Personal inom vård och omsorg, till exempel vid sjukhusens akutmottagningar, vid vård av psykiskt utvecklingsstörda, inom psykiatrisk vård, geriatrik och äldreomsorg, löper särskilt hög risk att utsättas för hot och våld.

Hot och våld ökar även på andra typer av arbetsplatser som skolor, socialkontor och inom kollektivtrafiken. Några riskyrken för kvinnor är skötare och vårdare, socialsekreterare, kuratorer, undersköterskor, vårdbiträden, tull-, taxerings- och socialförsäkringstjänstemän och kassapersonal. Det är våldet från patienter, klienter och andra med hjälpbehov som ökat.

FOTO: KA

De senaste årens undersökningar av arbetsmiljön visar att fler kvinnor än män drabbas av hot och våld i arbetet. Nästan var femte yrkesverksam kvinna har utsatts för hot eller våld i arbetet jämfört med knappt var tionde man. Detta kan förklaras av att kvinnor oftare finns i arbeten med risk för hot och våld, framför allt inom vård- och omsorgsyren. Inom dessa sektorer rapporterar mer än var tredje kvinna att hon utsatts för hot eller våld de senaste 12 månaderna.

Arbetsmiljöverkets statistik visar att ungefär sex av tio anmälningar om hot och våld som leder till skador eller sjukskrivning kommer från vård- och omsorgssektorerna. Mer än hälften av de utsatta blir sjukskrivna och del av dessa blir sjuka länge på grund av de fysiska skadorna eller den psykiska belastning det innebär att bli utsatt för hot och våld.

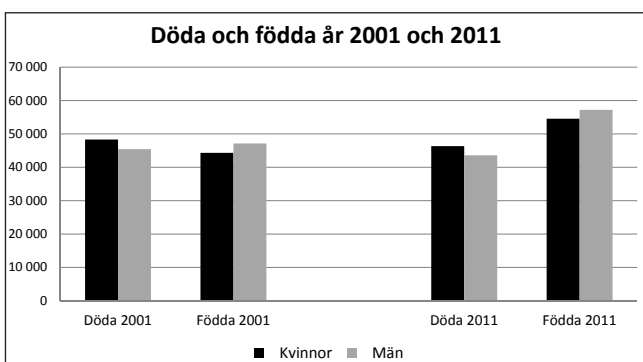
KÄLLA: FOLKHALSOGUIDEN.SE, PREVENT.SE, WWW.HOTPAJOBET.SE, WWW.AV.SE

OLYCKSRISKER

Vilka olycksfall man löper risk att drabbas av varierar över ålder. Äldre kvinnor drabbas oftare av allvarliga arbetsolyckor orsakade av fall än yngre. I åldern 56-64 är risken att ramla ute närmare tre gånger högre än normalrisken, men även risken att ramla inne är ca 2,5 gånger högre. Att falla i trappa är 2,3 gånger högre.

Även kvinnor i åldern 46-55 har större risk att ramla ute och inne, 1,2 respektive 1,3 gånger högre. I den åldersgruppen finns också en högre risk att drabbas av hot och våld, 1,2 gånger normalrisken. För yngre kvinnor, 16-25 år, är risken att bli utsatt för rån närmare två gånger högre än normalrisken.

KÄLLA: WWW.AFAFORSAKRING.SE

PEPPAR PEPPAR

Att äldre är mer olycks- och skade-drabbade än andra uppmärksammas varje år den 1 oktober då MSB, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, samordnar en stor kampanj under namnet "Peppar peppar... En dag för seniorers säkerhet". Det är FN:s internationella äldredag. Kampanjen inriktar sig på att synliggöra risker i vardagen – och åtgärder för att förebygga olyckor och skador. Man informerar på sin hemsida, med en tidning Vital och filmer m m hur man kan förebygga fallolyckor och bränder m m genom att t ex göra en riskrond i hemmet, läkemedelsgenomgång, skaffa rätt hjälpmedel, brandvarnare/handbrandsläckare, ta bort eller sätta fast mattor och sladdar och tillgång till "fixar"-tjänster hos kommunen.

KÄLLOR: WWW.AV.SE, WWW.PREVENT.SE, WWW.HOTPAJOBET.SE, WWW.FOLKHALSOGUIDEN.SE

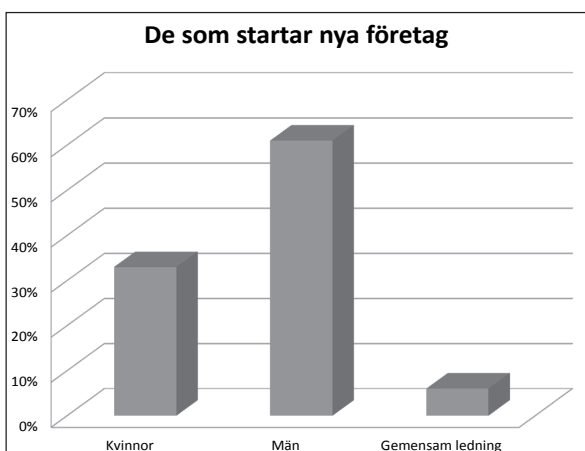
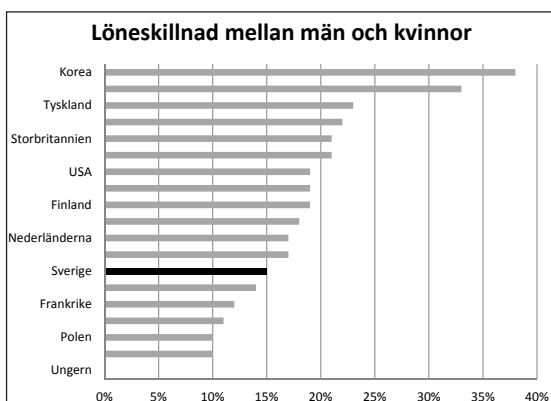
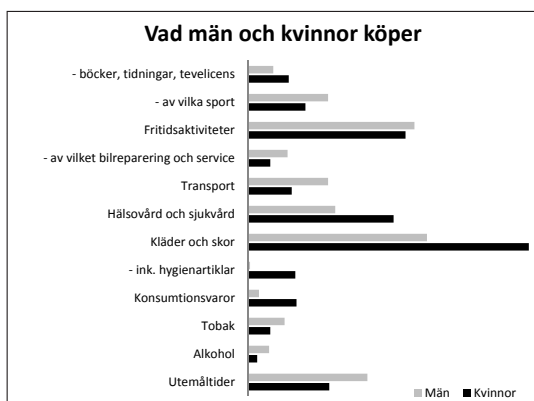

ÅLDER

Medellivslängden har varierat mellan enskilda år, men utvecklingen under perioden 1861–2011 har varit stadigt uppåtående. Under 2000-talet har medellivslängden i Sverige ökat från 81,8 till 83,4 år för kvinnor. Inte något år har männen haft högre medellivslängd än kvinnorna, men under de senaste 30 åren har gapet mellan könen minskat. Det beror sannolikt främst på en förändrad livsstil hos männen.

Av alla kvinnor som avled under 2011 hade fler än hälften hunnit uppleva sin upplevt sin 85-årsdag. Medellivslängden för män idag fyra år längre än för kvinnorna.

KÄLLA: WWW.SCB.SE

KÄLLOR PÅ ALLA DIAGRAM: SCB

ORGANISATIONER OCH RÖRELSE

SUFFRAGETRÖRELSEN bildades i början av 1900-talet i England av Emmeline Pankhurst och hennes döttrar. Suffragett kommer ur engelskans ord suffrage samt betyder ungefär rösträtt eller meningsyttring.

De hade arbetade mer offensivt än tidigare rörelser bland annat genom offentliga aktioner och det vi idag kallar civil olydnad. Exempel på detta kunde vara att låta bli att betala skatt eller vägra att folkbokföra sig. Även mer våldsamma metoder förekom dock som att krossa fönster

och tända eld på postlådor och kyrkor, överfalla politiker m m. Med denna typ av agerande ville suffragetterna visa att kvinnor inte var några man bara kunde köra över hur som helst. De våldsamma aktionerna satte dem i konflikt med de sedan tidigare mest inflytelserika förespråkarna för kvinnlig rösträtt och det är mycket tveksamt om våldsamheterna i sig bidrog till att kvinnlig rösträtt sedermera infördes

RÖDSTRUMPORNA kom från England på 1960-talet, när feminismen kombinerades med en socialistisk åskådning, och var en anspelning på ett äldre uttryck. Blåstrumpa, som användes om liberala feminister, är ursprungligen beteckningen på en medlem i den radikalfeministiska rörelsen. Den radikalfeministiska rörelsen Redstockings of the Women's Liberation Movement grundades 1969 av Ellen Willis och Shulamith Firestone, sedan de brutit med New York Radical Women. Rörelsen var som mest aktiv på 1970-talet.

1,6 MILJONERSKLUBBEN bilades av Alexandra Charles 1998 och informerar om allt som rör kvinnans situation i arbetslivet, ekonomi, miljö samt hälsa. De bedriver hälsorelaterad forskning. Namnet kom till för att det fanns då ca 1,6 miljoner kvinnor över 45 år i Sverige.

Det finns även en 2,6 miljonersklubb om man är mellan 18 och 45 år som jobbar för och med samma sak. Deras kärntrupp är en grupp kända

kvinnor som ställer upp bakom 1,6 miljonersklubben. Med hjälp av sitt kändis- och sin fackkunskap hjälper de

klubben att få uppmärksamhet kring olika frågor. De finns också med vid olika evenemang och tillställningar.

GLÖM ALDRIG FADIME OCH PELA – är en ideell förening som arbetar mot hedersvåld. Hedersrelaterat våld definieras ofta som våld mot en kvinna som utförs av hennes make eller en manlig släkting. Det kännetecknas av att det både planeras och utförs av släktingar till den drabbade, med motivet att kvinnan har fläckat familjens heder.

Förtrycket yttrar sig i sin mildaste form genom att personen inte själv får bestämma hur den ska klä sig eller vilka den ska umgås med. I sin mest extrema form utsätts personen för fysiskt våld, i värsta fall med dödlig utgång. Anledningen till att familjen känner sig vanhedrad är ofta att kvinnan haft en påstådd eller verklig sexuell relation innan hon ingått äktenskap, eller utanför äktenskapet. Föreningen grundades 2002 efter mordet på Fadime Sahindal.

KVINNA TILL KVINNA stödjer kvinnors organisering i konfliktområden. De samarbetar med kvinnoorganisationer som tar en aktiv del i arbetet för fred och återuppbyggnad. Organisationerna de arbetar med hjälper kvinnor både rättsligt och psykiskt, kvinnors hälsa och sexuella och reproduktiva rättigheter. De informerar och utbildar kvinnor och män om kvinnors mänskliga rättigheter. De stärker och vidareutbildar kvinnliga aktivister och politiker. De motverkar våld mot kvinnor och människohandel. De utbildar myndigheter och påverkar beslutsprocesser och lagstiftande. Kvinnoorganisationerna förändrar samhället genom att sprida sina kunskaper och erfarenheter av demokrati-, försonings- och fredsarbete till övriga samhället.

Kvinna till Kvinna

FÖRENINGEN KVINNOR FÖR FRED började sin kamp mot krig och militarism, för fred och nedrustning, i slutet av 1970-talet. Den tändande gnistan var ett kunskapsseminarium som föreningen Kvinnokultur ordnade på temat "Hur vinner vi freden?" Kallt krig rådde i världen. Upprustningen var enorm, nya kärnvapen utvecklades såväl i Europa som i USA. Det kändes nödvändigt att utöver de traditionella kvinnofrågorna också ägna

*Kvinnor
för fred*

uppmärksamhet åt vilken framtid som väntade våra barn och barnbarn. Det blev viktigt att arbeta för en fredlig, mänskligare värld i samklang med naturens egna lagar. Med denna målsättning bildades KFF av kvinnogrupper runt om i landet. Sättet att arbeta, i små självstyrande grupper utan hierarkier, är hämtad från 70-talets kvinnorörelse.

KÄLLOR: WIKIPEDIA OCH VÄRLDENS HISTORIA, DRAMADIREKT.COM, NATIONALENCYKLOPEDIEN

KVINNAN I KULTUREN

PSEUDONYMER

På 1800-talet var bruket av pseudonym vanligt. Att skriva under pseudonym eller signatur var modernt bland författare. För kvinnan fyllde pseudonymen en annan funktion. Det var nämligen lättare att få sitt ord publicerat om du var man. Att publicera sig och träda ut i offentligheten var ett stort steg för kvinnor på slutet på 1880-talet. Det stred mot den kvinnliga normen att verka i det tysta, i bakgrunden.

Idag kan bruket av pseudonym även vara ett PR-trick för att skapa mystik och intresse kring författaren och inte bara en önskan om anonymitet.

NÅGRA KVINNLIGA PSEUDONYMER

Sigge Stark – Signe Björnberg
Ernst Ahlgren – Victoria Benedictsson
Currer Bell – Charlotte Brontë

NÅGRA KVINNLIGA FÖRFATTARE

SVERIGE:	INTERNATIONELLT:
Maj-Gull Axelsson	Louisa May Alcott
Karin Boije	Isabel Allende
Kerstin Ekman	Jean M Auel
Marianne Fredriksson	Jane Austen
Selma Lagerlöf	Systrarna Brontë
Astrid Lindgren	Suzanne Collins
Marie Ljungstedt	Emily Dickinson (poet)
Camilla Läckberg	Doris Lessing
Edit Södergran	Colleen McCullough
Kerstin Thorwall	
Elin Wägner	

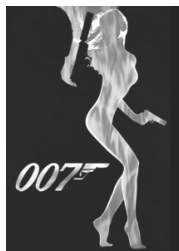
KVINNLIGA REGISSÖRER:

Pernilla August (1958-)
Helena Bergström (1964-)
Maria Blom (1971-)
Marie-Louise Ekman (1944-)
Ella Lemhagen (1965-)
Tova Magnusson (Norling) (1968-)
Suzanne Osten (1944-)
Mai Zetterling (1925-1994)

KÄLLA: WIKIPEDIA

JAMES BONDS BRUDAR

Bondbrudar kallas de kvinnliga karaktärerna i James Bondfilmerna som har romantiska affärer med huvudpersonen. Vanligtvis brukar man undanta Miss Moneypenny.

De flesta Bondbrudar hör till någon av följande kategorier, eller växlar mellan dem:

- Ett brottsoffer som räddas av James Bond, oftast tidigt i romanen/filmen.
- En agentkollega.
- En skurk eller en medlem av en fiendlig organisation.

BONDBRUDARNA HITTILLS ÄR:

FILM	BONDBRUD	SKÅDESPELARE
Agent 007 med rätt att döda	Honey Ryder	Ursula Andress
Agent 007 ser rött	Tatiana Romanova	Daniela Bianchi
Goldfinger	Pussy Galore	Honor Blackman
Åskbollen	Dominique "Domino" Derval	Claudine Auger
Man lever bara två gånger	Aki	Akiko Wakabayashi
I hennes majestätets hemliga tjänst	Teresa di Vincenzo	Diana Rigg
Diamantfeber	Tiffany Case	Jill St. John
Leva och låta dö	Solitaire	Jane Seymour
Mannen med den gyllene pistolen	Mary Goodnight	Britt Ekland
Älskade spion	Anya Amasova	Barbara Bach
Moonraker	Holly Goodhead	Lois Chiles
Ur dödlig synvinkel	Melina Havelock	Carole Bouquet
Octopussy	"Octopussy"	Maud Adams
Levande måltavla	Stacey Sutton	Tanya Roberts
Iskallt uppdrag	Kara Milovy	Maryam d'Abo
Tid för hämnd	Pam Bouvier	Carey Lowell
GoldenEye	Natalya Simonova	Izabella Scorupco
Tomorrow Never Dies	Wai Lin	Michelle Yeoh
Världen räcker inte till	Christmas Jones	Denise Richards
Die Another Day	Giacinta "Jinx" Johnson	Halle Berry
Casino Royale	Vesper Lynd	Eva Green
Quantum of Solace	Camille	Olga Kurylenko
Skyfall	Eve	Naomie Harris

KÄLLA: SCHOTT'S ORIGINALBLANDNING, WWW.007MUSEUM.COM